

УДК 336.7

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

В. А. Петрухіна

студентка 5 курсу, група ФІН -51, навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент Л. М. Мельник

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

Досліджено сутність поняття «кредитна політика», особливості проведення кредитної політики АТ «Приватбанк» та напрямки вдосконалення кредитної політики в банківських установах України на сучасному етапі.

Ключові слова: банківська система, кредитна політика, кредит.

Исследованы сущность кредитной политики, особенности проведения кредитной политики в АО «Приватбанк» и направления усовершенствования кредитной политики в банковских учреждениях Украины на современном этапе.

Ключевые слова: банковская система, кредитная политика, кредит.

The essence of the concept of «credit policy», features of credit policy of JSC «Privatbank» and directions of improvement of credit policy in banking institutions of Ukraine at the present stage are investigated.

Keywords: banking system, credit policy, credit.

Однією з актуальних проблем банківського сектору є формування ефективної кредитної політики при здійсненні кредитування юридичних та фізичних осіб, адже кредитна політика охоплює найважливіші елементи та принципи організації кредитної роботи в банку, визначає мету, шляхи розвитку банку, а також комплекс дій щодо втілення їх у життя. Тому від виваженості, обґрунтованості та ефективності кредитної політики банків значною мірою залежить стабільність банківської системи в цілому.

Загалом проблеми розвитку банківської системи в Україні, зокрема і проблеми розвитку кредитування, досліджувалися багатьма фахівцями, серед яких можна виділити праці Г. М. Азаренкової, О. І. Барановського, Т. А. Васильєвої, В. М. Гейця, А. О. Єпіфанова, Ю. О. Заруби, С. В. Леонова, А. М. Мороза, С. К. Реверчука, І. В. Сала та інших.

Оцінка ефективності кредитної політики банківського сектору та визначення найважливіших напрямків її вдосконалення і сьогодні становить значний науковий та практичний інтерес.

Сучасна науково-економічна література не дає чіткого та однозначного тлумачення кредитній політиці банку. Так, якщо розглядати її в широкому розумінні, то кредитна політика – це комплекс заходів та дій, які здійснюються банками у сфері кредитування з метою вирішення стратегічних завдань на основі мікро- та макроекономічних чинників. Якщо визначати її у вузькому розумінні або на рівні банку, то це документ, що має конфіденційний характер та містить перелік правил з ведення кредитної справи банку, які виконуються протягом одного року, а потім переглядаються кредитним комітетом [1].

Кредитна політика характеризується певною системою заходів та дій, має цілком об'єктивний характер, в основі якого лежить рух кредиту, який пов'язаний із об'єктивними економічними законами [2, С. 14].

Узагальнюючи сутність та значення кредитної політики банку, слід виділити такі основні цілі реалізації кредитної політики, як:

- максимізація доходів від операцій кредитування в межах ризику та згідно до чинного законодавства;
- затвердження позик на господарські цілі, продуктивні цілі ринку банку;
- надійне та вигідне залучення постійних клієнтів ;
- навчання та розвиток кредитного персоналу;
- створення та обслуговування кредитів [3].

Приватбанк визначає свою кредитну політику як внутрішній нормативний документ, який є обов'язковим для виконання всіма працівниками банку, що залучені до кредитного процесу. Кредитна політика встановлює загальний підхід Приватбанку до прийняття кредитних ризиків. Вона визначає основні принципи і стандарти кредитної діяльності, відповідальність і повноваження працівників на кожному етапі кредитного процесу та забезпечує комплексний підхід до управління ризиками, що у підсумку гарантує найбільш раціональне використання ресурсів банку.

В практиці Приватбанку використовуються два найпоширеніших методи кредитування. Значення першого полягає в індивідуальному підході відносно надання позик, тобто кошти надаються на задоволення певних цільових потреб. Такий метод застосовується при видачі кредитів на певний термін, який заздалегідь встановлено. За іншим методом кредитування, позики надаються в межах завчасно встановленого ліміту кредитування, який використовується позичальником за потребою, тобто банк відкриває клієнту кредитну лінію. Ця форма надання банківського кредиту застосовується щодо клієнтів зі стійким фінансовим станом.

Стратегічною метою банку є створення та розвиток якісного кредитного портфеля роздрібних кредитів та кредитів для малого та середнього бізнесу. Для досягнення цієї мети банк проводить збалансовану та обережну кредитну політику, а саме, здійснення кредитування невеликими сумами на достатньо нетривалі терміни переважно фізичним особам, а також малому та середньому бізнесу. Одним з пріоритетних напрямів діяльності комерційних банків є кредитування фізичних осіб, тобто надання населенню споживчих кредитів. Станом на сьогодні одним із провідних банків серед споживчого кредитування є саме Приватбанк, а тому в його кредитному портфелі переважають саме споживчі кредити, про що свідчать дані таблиці.

Таблиця

Аналіз складу та структури кредитного портфелю ПАТ КБ «Приватбанк» за позичальниками у 2018–2020 роки [4]

Показники	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відносне відхилення, %	
	млн грн	ПВ,%	млн грн	ПВ,%	млн грн	ПВ,%	2019/2018	2020/2019
Кредити юридичним особам	4093	8,7	5245	9,2	4641	8,8	128,15	88,48
Кредити фізичним особам	38592	82,5	46122	81,2	42283	80,00	119,51	91,68
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу	4113	8,8	5449	9,6	5928	11,2	132,48	108,79
Усього кредити (за виключенням резервів)	46798	100	56816	100	52852	100	121,41	93,02

Очевидно, що в структурі виданих банком кредитів значно переважають споживчі кредити фізичним особам, частка яких коливається в межах 80%. На другому місці – кредити підприємствам малого та середнього бізнесу, причому спостерігається тенденція до зростання їх частки у загальному підсумку. Сьогодні кредитний портфель для фізичних осіб складається в основному з таких кредитних продуктів, як картка «Універсальна» Visa & Mastercard, сервіс «Оплата частинами», сервіс «Миттева розстрочка», кредит «Миттева розстрочка», «Кредит готівкою», «Авто в розстрочку», житло в кредит, іпотека, кредит під депозит та кредит під заставу нерухомості.

У загальному вигляді кредитна політика Приватбанку включає такі заходи: організація кредитної діяльності; управління кредитним портфелем; контроль за кредитним процесом; ліміти по окремих видах кредитування; механізм супроводу кредитного договору (кредитний моніторинг); формування резерву для відшкодування втрат по кредитних операціях [5].

Але велика кількість виданих споживчих кредитів приносить банку не лише прибуток. Існує значний відсоток неповернених кредитних коштів, що призводить до витрачання значних сум на стабілізацію діяльності банку і проведення заходів щодо спонукання клієнтів повернути запозичені кошти.

Отже, на сьогодні неповерненість споживчих кредитів одна із суттєвих проблем Приватбанку, через це банкові необхідно розробити об'єктивну методику оцінки якості позичальників, яка б могла максимально точно проаналізувати фінансовий стан клієнта і його надійність з погляду своєчасного погашення кредиту відповідно до умов кредитного договору. Для стабільної діяльності кредитної політики, банку необхідна комплексна оцінка, яку банк міг би застосовувати при видачі споживчого кредиту.

Подальший розвиток Приватбанку у сфері кредитування та розвитку кредитної політики, на нашу думку, має базуватися на формуванні стратегії на перспективу. Основними її напрямками має бути:

- удосконалення всіх аспектів кредитної діяльності, а також оптимізація організаційної структури для забезпечення нової системи управління банком;
- використання у плануванні діяльності банківської установи комплексного програмно-цільового підходу;
- оптимізація кредитних вкладень за рівнем галузевого ризику з урахуванням потенційної ефективності;
- збільшення об'єму і видів кредитування з метою успішної реалізації концепції банку;
- встановлення оптимальних кредитних ставок з одночасним залучення нових позичальників для поліпшення маркетингової діяльності;
- удосконалення методик оцінки потенційних клієнтів.

Також зазначимо, що для досягнення успіху у вирішенні актуальної проблеми, варто впровадити ефективну, суттєву, нову систему управління кредитними ризиками, зокрема: розробити процедуру виявлення, моніторингу ризиків банківської діяльності; впроваджувати існуючі та розробляти самостійно моделі кількісної оцінки ризиків; проводити роботу, спрямовану на підготовку кваліфікованих спеціалістів з питань ризик-менеджменту.

1. Рогожнікова Н. В. Основні тенденції банківського кредитування в сучасних умовах фінансово-економічної кризи. *Фінансовий простір*. 2015. № 3. С. 72–80. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-in/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Fin_pr_2015_3_10 (дата звернення: 15.11.2021). 2. Гуцал І. С. Банківське кредитування суб'єктів ринку в трансформаційній економіці України. Львів : ВАТ «БІЛЬОС», 2001. 244 с. 3. Вовчак О. Д. Кредит і банківська справа : підручник. К. : Знання, 2018. 564 с. 4. Дані наглядової статистики НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#6> (дата звернення: 15.11.2021). 5. Положення про кредитну політику ПАТ «ПриватБанк». URL: <https://static.privatbank.ua/files/credit-politic-ua.pdf> (дата звернення: 15.11.2021).